

gnoj obdrži zgornja plast, tako da ga spodnja plast le malo ali pa nič ne dobi.

Kaj pa potem, če je enkrat spodnja plast izsesana? S čem hočemo potem menjavati in od kod zgornji plasti dokladati, če spodnja plast nič več ne dá, ker nima nič redilnih snovi več v sebi?

Ni več redka prikazen ta, da na njivi detelja prav dobro skalí, do zime precej doraste in tudi dobro zimo prenaša; spomladi prične se pa detelja zgubljevati in slednjič skoraj popolno izgine. Od kod to? Od glada! Kolikor časa je detelja rastle v gorenji plasti, toliko časa se je držala in je dobro rastle; kakor hitro je pa prišla v spodnjo plast, njeno pravo domačijo, je bilo pa konec rašče. Z drugimi besedami: Detelja ni našla, česar potrebuje, in morala je poginiti.

Kolikor večja ali manjša je zaloga redilnih snovi v njivah, toliko pozneje ali poprej opešale bodo sčasom dotične njive.

Naši kmetovalci naj toraj premislijo, da se ne menjavajo za to rastline, da se od zemlje več dobi, ampak za to, da se bolj gotovo pridela. Zadnje je pa mogoče le doseči, če se odvzeto zopet primerno nadomesti.

H koncu imamo še marsikaj pridjati. Dohodki dadó se v mnogih krajih še izdatno povečati, če se redilne snovi v zemlji pretvorijo z obdelovanjem in gnojenjem v razstopljivo, to je, v obliko, ki jih stori užitne. Nadalje je, na pr. znano, da v krajih, koder se sladkorna pesa močno prideluje, vendar noče ta nič več dobro obroditi, akoravno ni v zemlji pomanjkanja redilnih snovi. Vzrok temu je pa zaradi rednega globokega oranja preveliko zrahljanje zemlje, pomnoženje mrčesov, ki na pesi živijo itd. Enaki vzroki vplivajo tudi na deteljo. Pomnoževanje s prostim očesom nevidljivih rastlininih sovražnikov in prepočasno pretvorenje redilnih snovi, čeravno se jih dosto nahaja, so dostikrat vzroki, da kaka rastlina ne vspeva. Primerno gnojenje, redkejšje zopetno sejanje take, slabo rasteče rastline, odpravi take nedostatke.

Prav je, da menjalna setev sama za-se ne stori kmetovalca bogatega; pri pravi vporabi tega kolobarjenja in na pravem mestu, kar vse mora pokazati račun in opazovanje, je pa menjalna setev edino sredstvo, povzdigniti kako gospodarstvo brez pomoči od zunaj. Glavna zapoved gospodarjenja tirja, v gospodarstvo vloženo glavnicó, kar le hitro mogoče prebrati. To je pa mogoče brez vnanje moči, to je, brez kupovanja krme ali gnoja edino le mogoče z razumno menjalno setvijo. Ako hočemo imeti dobre žetve, povečane dohodke, potem moramo iti v globočino naših njiv ter moramo zemlji več nazaj dati, kakor smo ji dosedaj dajali. Razumen kmetovalec ukrenil bode še o pravem času na boljšo pot, in prav bode imel, kajti skušnja nas uči, da v kmetijstvu ni kmalu kaj težje doseči, kot izsesano zemljo zopet rodovitno storiti.

O vplivu drevesne podlage (divjaka) na žlahtno drevo.

Spisal Jäger.

Akoravno se je uže veliko pisalo o razmerji med podlago in požlahtnenim drevesom, vendar se nahaja v tej zadevi med sadjerejci še veliko napačnih nazorov. Veliko sadjerejcev, na pr. še vedno misli, da ima podlagini sok vpliv na dobroto sadú. Ako bi temu res tako bilo, potem bi morala biti jabelka in hruške, ki so cepljene na lesnike, tudi grenkega okusa, kakor je podlagini sad; nadalje bi morale biti hruške grenke,

ki so rastle na drevesu, koje je cepljeno na kutno, kajti kutna je tudi grenka; na divjo češpljo požlahtnena marelica morala bi biti po tem takem kislo-zagatnega okusa.

Podlaga (divjak) in žlahtni les sta sicer zvezana, pa v njih notranjih lastnostih vendar vedno dva različna dela. Kako je to mogoče pri tako tesni zvezi, tega dosedaj še veda ni mogla razložiti. Mi se toraj ravnamo le po dogodjajih. Nekoliko zamore služiti v dokaz ta okoliščina, da podlaga z mehkim lesom, to je, obstoječa iz rahle lesne vlaknine postane po cepljenji močnejša kot žlahtno deblo; ako je podlaga tanko vlaknasta in trdega lesa, pa podlaga zaostane v rašči na debelost proti žlahtnemu deblu. Vse to se pa tudi zamore zgoditi, če je žlahtno deblo bolj mehkega ali pa trdega lesa.

Mesto, koder je bilo drevo požlahtneno, ostane vzlic skupnemu redilnemu soku vendar vedno mejna črta. Ako kedo nad tem dvomi, posluži naj se dokaza z rudečo buko. Najmlajši les rudeče buke je namreč po odpadu listja v jeseni noter do časa, ko zopet drevo prične poganjati, vedno rudeč, med tem, ko je les navadne buke zelenkasto rumen. Vzamemo li rudečo buko, ki je bila požlahtnena na navadno buko, ter preiščemo mesto požlahtnitve, najdemo, da rudeči les natanko tam jenja, koder se prične podlaga.

Vpliv divjaka je ves drug kot ga je možno razložiti iz kemijskih dogodkov v soku. Ako je sad špalirnega drevja večji in lepši, izvira iz tega, da je drevó v boljši zemlji in da je pravilno itd. Ako bi bilo mogoče z velikimi drevesci ravno tako ravnati, doseglo bi se ravno tako sadje.

Divjak vpliva tudi še na drug način. Ako ima slabo raščo zaradi pomanjkanja globoko segajočih močnih korenin, kakor na pr. kutna, ivančkovo jabelko, ostane se ve da drevo manjše in prične prej roditi. Na češpljevih podlagah požlahtnena marelice ne zmrznejo tako hitro kakor na mandeljnih, ker podlaga ne zmrzne. Breskvina drevesa, ki so skoz in skoz žlahtnega lesa, toraj tudi korenine, zmrznejo prav hitro in treba je zaradi tega pozimi tudi deblo zavarovati.

Iz tega se dá kmalu razložiti vpliv podlage, ne da bi bilo treba kaj v poštev jemati vpliv soka.

„Pomologische Monatshefte.“

O njivah, po katerih je toča pobila.

Ako je toča potem šla, ko je žito uže odcvetelo, preišče naj se, ali je klasje k tlam pribito, ali pa le pripogneno leži ter je še v vedni zvezi s korenino. V zadnjem slučaju pusti naj se njiva kakor je, če tudi nobena štibla kvišku ne stoji, kajti kmalu se prične pretakanje soka vnovič, klasje se vzdigne in slednjič žito vendar dozori, čeravno ne obilo, a vendar toliko, da je škoda izdatno manjša.

Ako so pa štibla in klasje dol do tal razbite, naj se pa njiva preorje in hitro kaj družega vseje.

Če je bila detelja sejana med žito, je pa toliko manj čakati s košnjo poškodovanega žita, ker detelja potem še vedno dá dober pridelek. Ako je toča prav zgodaj pobila ter tudi mlade deteljne rastlinice poškodovala, dobro je nekoliko detelje podsejati.

Sočivne rastline ne poženejo več po košnji, nasprotno pa, če so le vrhovi poškodovani, poženejo iz rastline stranski poganjki. Ako so po toči toraj le vršički odbiti, pregleda naj se njiva čez kakih 6 do 8 dni ter prevdari po številu stranskih poganjkov, ali se izplača njivo tako pustiti, ali pa v drugič obdelati.

Dokler je pesa majhna, zamore jo toča tako poškodovati, da ne raste več naprej; v tem slučaju se njiva z novimi sadikami podsadi. Ako je pa pesina korenika uže nekaj centimetrov debela, pa toča ne škodi mnogo, ker pesa novo listje požene.

Po toči poškodovan krompir požene nove štiblje, se ve da manj ali več na škodo korenin in gomb.

Krmska turšica, detelja, trava rastejo po toči le slabo, zato jih je bolje požeti, vsaj potem druga košnja več dá. Tako je tudi s travniki.

S konopljo in lanom, katerega je toča pobila, ni veliko več začeti, zato naj se njiva najbolje v novič s kako drugo rastlino obdela.

Če je toča tako njivo poškodovala, da je na vsak način treba misliti na zopetno obdelanje njeno, nastane težavno vprašanje, s čem njivo obsejati. Kolikor prej je toča pobila, toliko več rastlin je na izbero, s katerimi se dá njiva vnovič zasaditi. Na vsak način je pa važno, da se setev ali saditev hitro izvrši, dokler ima zemlja še dovolj vlažnosti.

Po majnikovi toči je še vedno mogoče sejati ječmen, z grahoro mešan oves za klajo, turšico, fižol, konoplje, lan, zgodnji krompir in peso.

Do konca junija je še vedno mogoče sejati ječmen, ajdo, grahoro, repo, tudi še peso in prav zgodnji krompir.

V mesecu juliju je še čas sejati repo, grahoro in grah za krmo in ajdo. Do srede julija sme se še saditi pesa in sejati turšica za krmo.

Do srede avgusta se dá sejati grahor in grah za krmo, repo, ajdo za krmo. Skoz celi avgust se pa lahko seje šentjanževa rž.

Šentjanževa rž, katera se je v jeseni enkrat pokosila, dá prihodnje leto prav dober pridelek.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 26. Jaz imam precej veliko gozdno drevesnico, v kateri vsako leto več tisoč gozdnih sadik izgojim, in katere med posestnike rázdelim, bolj revnim brezplačno in bolj premožnim proti majhnemu plačilu, da se mi vsaj nekoliko stroški povrnejo. Ker bo v kratkem času tako željno pričakovana in za Notranjsko neobhodno potrebna postava, namreč pogozdovanje Krasa, potrjena, zategadel sklenil sem mojo drevesnico izdatno povečati. Zapazil sem pa, da mi sadike nič več tako vspešno nočejo rasti, kakor prva leta. Toraj prosim, kakošnega gnoja se mi je poslužiti in bi li ne bil pepel od bukovih drv dober? (A. R. na C.)

Odgovor. Ako hočete na enem in istem prostoru večkrat zaporedom pridelovati gozdne sadike, morate na vsak način gnojiti. Za gnojenje gozdne drevesnice dalo se bode pa težko kaj družega vspešno porabiti, kot mešanec (kompost). Mešanec naredi se pa tako-le: Vsi odpadki od poljedelstva, kot plevel, rušnja itd., potem blato iz ceste, drobne trske in žaganje iz drvarnice, pepel, prst itd. se znosi na kup, dobro premeša ter z gnojnico iz stranišča polije. Vsaka dva do tri mesece se kup premeče in premeša ter v novič z gnojnico polije; omenjati je treba, da od časa, ko se začne kup tako premetavati, ne sme na novo nič več zraven priti, ampak prične naj se z novimi odpadki drug kup delati. Čez kaki dve leti ali pa še poprej je mešanec goden ter izvrsten za vsako gnojenje, gotovo pa za gozdno drevesnico najboljši gnoj. Ako uže za prihodnjo spomlad rabite gnoj za Vašo drevesnico, svetujem Vam sledeče: Naberite v gozdu pod listjem ali pa v razpokah starih dreves dobro prst, katero doma s pepelom pomešajte ter z gnojnico polite.

Do spomladi dobro premešajte kake dvakrat ali trikrat ta kup in ga vselej z gnojnico iz stranišča polite. Prostor v drevesnici uže v jeseni globoko prekoplajte, spomladi pa mešanca gori natresite ter celo leho poravnajte, tako da se mešanec s zgornjo plastjo dobro zmeša.

Narodne stvari.

Za Narodni Dom!

V Ljubljani osnovalo je več rodoljubov „Krajcarsko podružnico Narodnega Doma“ z naslednjim poslovnim redom:

§. 1. Podružnica si prizadeva, pridobiti vsacega Slovenca za svojega člana.

§. 2. Vsak član plača na mesec 1 krajcar ali na leto 12 krajcarjev.

§. 3. Podružnica ima v vsaki fari svoje poverjenike, ki pobirajo krajcarske doneske in jih pošiljajo blagajniku „Narodnega Doma“, gospodu dr. Starétu v Ljubljano.

§. 4. Blagajnik vodi podružnične račune v posebni knjigi, ter jih objavlja v vseh slovenskih časopisih.

Rojaki! Pomen „Narodnega Doma“ Vam je znan. Narod slovenski si hoče zgraditi v beli Ljubljani ponosen hram, ki bode središče njegovemu javnemu življenju in dom narodne slovenske zavesti. Pokloniti ga hoče v last prvemu našemu literarnemu zavodu, „Matici Slovenski“. Njej bode „Narodni Dom“ donašal neposredne koristi; ona ga bode čuvala in hranila poznim rodom kot najlepši spomin slovenskega domoljubja!

Da se nam prej uresničijo te srčne nade, osnovali smo „Krajcarsko podružnico“. Skoraj nepoznate doneske bode pobirala od svojih udov, a vendar upa njen odbor, da nabere z malimi darovi izdatne svote.

Zrno do zrna pogača,
Kamen do kamna palača!

Ko bi žrtoval vsak Slovenec na mesec le jeden krajcar, pomnožilo bi se v teku leta imetje „Narodnega Doma“ skoraj za dve sto tisoč goldinarjev! Tako ugodnega vspeha pač ne pričakujemo; velik del teh denarjev pa se vendar lahko nabere, ako nas bodete blagovoljno podpirali, mili rojaki.

Zato se danes obrača odbor na vse domoljube slovenske, vabeč jih, da postanejo udje in delavci „Krajcarske podružnice“. Posebno prosi rojake po deželi, naj podpirajo njegov namen. Pozivlja jih, da stopijo z odborom v ožjo zvezo in mu kot poverjeniki pomagajo nabirati doneske.

Oni rodoljubi, ki bi hoteli prevzeti poverjenišтво — lahek in neodgovoren posel — naj blagovolijo naznaniti svoja imena. Odbor se bode potem pismeno ž njimi natančneje dogovoril.

Napis je:

Krajcarska podružnica „Narodnega Doma“
(Dr. Jos. Stare) v Ljubljani.

Rojaki! Podpirajte nas v obili meri; narod slovenski se bode vedno hvaležno spominjal onih, ki so bili zvesti sini njegovim!

Odbor

Krajcarske podružnice „Narodnega Doma“.